

Skuteczna profilaktyka musi być oparta na dwóch filarach: na programach opracowanych na naukowych podstawach, o potwierdzonej w badaniach ewaluacyjnych skuteczności, oraz na kompetentnych realizatorach, którzy posiadają określone cechy osobiste. W artykule zostaną scharakteryzowane te cechy i zaprezentowane założenia Szkoły Animatorów Profilaktyki.

SYSTEM PRZYGOTOWYWANIA REALIZATORÓW PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH

Jolanta Łazuga-Koczurowska
Stowarzyszenie MONAR

Lepiej zapobiegać, niż leczyć (ang. *Prevention is better than cure*). Trudno nie zgodzić się z tym stwierdzeniem. Wszyscy wolelibyśmy, aby nasze dzieci i młodzież nie uzależniały się od alkoholu czy narkotyków, nie podejmowały zachowań ryzykownych, nie popadały w konflikty z prawem czy w końcu nie marnowały swoich życiowych szans.

Można powiedzieć, że w interesie indywidualnym i społecznym jest, aby oddziaływania profilaktyczne były jak najbardziej skuteczne, czyli by udało nam się ochronić młodych ludzi – jak tylko to możliwe – przed konsekwencjami zachowań ryzykownych. Prowadzone dotychczas na świecie badania wskazują, że o skuteczności programów profilaktycznych decyduje przede wszystkim dobrze przygotowany, profesjonalny zespół realizatorów, dostosowanie programów profilaktycznych do lokalnych warunków oraz zaprojektowanie ich dla konkretnej grupy odbiorców.

Zadanie prowadzenia profilaktyki uzależnień powierzono przede wszystkim szkołom. Wprowadzenie w ostatnich latach do szkół obowiązku realizowania rekomendowanych programów profilaktycznych jest działaniem mającym na celu nadanie profilaktyce zachowań ryzykownych właściwej rangi i właściwego kierunku. Wykaz takich programów wraz z ich merytorycznym opisem i informacją o sposobach realizacji znajduje się na stronie [\[rekomendowane.pl\]\(http://rekomendowane.pl\), opracowanej przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Zaletą rekomendowanych programów jest fakt, że są one sprawdzone i gwarantują w dużej mierze osiągnięcie efektów ważnych z punktu widzenia zakładanych celów profilaktycznych. Lista programów rekomendowanych nie jest aktualnie zbyt obszerna. Uzyskanie rekomendacji dla określonego przedsięwzięcia nie jest proste, a procedura przygotowywania się do jej uzyskania wymaga sporo czasu.](http://www.programy-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Dobry, skuteczny profilaktyk to osoba, która lubi młodzież i swoją pracę, szanuje godność uczniów, jest otwarta, empatyczna i kreatywna. Czyli przede wszystkim pracuje sobą, jest podstawowym i najważniejszym „narzędziem” w pracy profilaktycznej.

Niezależnie jednak od tego, czy program profilaktyczny jest rekomendowany, czy nie, dużo zależy od realizatorów programów. Jakimi umiejętnościami, cechami osobistymi i wiedzą powinni dysponować ludzie zajmujący się profesjonalnie profilaktyką? Kto z nas, dorosłych, ma szansę zostać wiarygodnym i skutecznym realizatorem programów profilaktycznych?

Mimo że profilaktyka uzależnień (a obecnie profilaktyka zachowań

ryzykownych) doczekała się już wielu opracowań teoretycznych i wskazań dla praktyki, to jednak programów przygotowujących realizatorów czy animatorów programów profilaktycznych jest niewiele. Co prawda przy okazji organizowania różnych przedsięwzięć zazwyczaj określa się zakres kompetencji, jakie powinien posiadać dobry profilaktyk, ale nie mamy wystarczającej wiedzy na temat konkretnego programu czy szkolenia, które przygotowywałoby osoby do pracy profilaktycznej.

W wielu krajach uznaje się za oczywiste, że osoby pracujące profilaktycznie z młodzieżą powinny:

- posiadać podstawową wiedzę o fizycznych, psychologicznych i społecznych skutkach używania substancji psychoaktywnych oraz konsekwencjach zachowań ryzykownych podejmowanych przez młodych ludzi,
- posiadać podstawową wiedzę o wpływie zachowań ryzykownych na rozwój i szczęście dzieci i młodzieży,
- mieć świadomość własnych poglądów i postaw wobec zachowań ryzykownych oraz wpływu tych postaw i poglądów na stosunek do młodych ludzi i na sposób pracy z nimi,
- posiadać umiejętność rozpoznawania i dokonywania oceny głębokości problemów pojawiających się w związku z podejmowaniem przez młodych ludzi zachowań ryzykownych,
- posiadać podstawowe umiejętności interpersonalne umożliwiające dobry kontakt z młodym człowiekiem, takie jak okazywanie wsparcia, budowanie zaufania, rozwiązywanie konfliktów, okazywanie uczuć itp.,
- posiadać umiejętność przeprowadzenia, w razie potrzeby, prostej interwencji, np. udzielenie porady lub informacji,
- posiadać wiedzę o lokalnych i krajowych placówkach, organizacjach i instytucjach zajmujących się profilaktyką i profesjonalną pomocą oraz o sposobach kierowania do tych placówek.

Trudno zaprzeczyć ważności wyżej wymienionych profesjonalnych kompetencji potrzebnych w pracy profilaktycznej. Jednak z doświadczeń Stowarzyszenia MONAR wynika, że w przygotowaniu profesjonalistów – realizatorów programów profilaktycznych – chodzi nie tyle o wyposażenie ich w obszerniejszą wiedzę czy lepsze techniki pracy, lecz raczej o zmianę stylu bycia z odbiorcami tych programów, o budowanie z nimi takich więzi emocjonalnych, które zapewniają bliskość, zaufanie, partnerstwo i współdziałanie. Są gwarantem wiarygodności i dostarczają wzorów do naśladowania. Z naszych doświadczeń wynika, że dobry, skuteczny profilaktyk to osoba, która lubi młodzież i swoją pracę, szanuje godność uczniów, jest otwarta, empatyczna i kreatywna. Czyli przede wszystkim pracuje sobą, jest podstawowym i najważniejszym „narzędziem” w pracy profilaktycznej.

Przygotowując propozycje systemu szkoleniowego, sformułowaliśmy 10 właściwości, jakie powinny posia-

dać osoby gotowe do pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą. Stały się one punktem wyjścia do tworzenia zakresu merytorycznego szkolenia – jego teorii i praktyki. Jeszcze raz podkreślam, że pracę profilaktyczną rozumiem tutaj nie tylko jako realizację rekomendowanych czy nierekomendowanych programów profilaktycznych, ale przede wszystkim jako gotowość do bycia dla dzieci i młodzieży ostoją bezpieczeństwa i życzliwej akceptacji, w tym samym stopniu, co autorytetem, mistrzem czy przewodnikiem. Jestem przekonana, że wtedy w nas samych – dorosłych – będzie coś zapobiegawczego, coś, co będzie główną wartością w dobrze pojętej profilaktyce. Jeżeli chcemy, aby dzieci i młodzież skutecznie unikały zachowań ryzykownych, powinniśmy być świadomi, jak wiele od nas zależy, jak możemy – bez specjalnego wysiłku – zapewnić skuteczną ochronę przed różnymi zagrożeniami.

Postulowane 10 właściwości dobrego profilaktyka stanowi naszym zdaniem warunek niezbędny skutecznego zapobiegania zachowaniom ryzykownym wśród dzieci i młodzieży. Tak więc warto, aby osoba realizująca działania profilaktyczne:

1. **Posiadała wiedzę** o zachowaniach ryzykownych (używaniu narkotyków, alkoholu i nikotyny, wczesnej aktywności seksualnej czy zachowaniach przestępczych) oraz problemach z nimi związanych. Konieczna jest też wiedza na temat czynników ryzyka i czynników chroniących oraz wiedza na temat stadiów rozwojowych dzieci i młodzieży oraz problemów wiążących się z okresem dorastania. Te informacje umożliwiają zrozumienie młodego człowieka i jego problemów i zapewniają niezbędną pewność siebie w dyskusjach na tematy różnych zagrożeń i problemów. Posiadana przez profilaktyka wiedza nie tylko dostarczy w tych dyskusjach przekonujących argumentów, ale pozwoli być bardziej wrażliwym i uważnym w ocenie zdarzeń, pozwoli szybciej zauważyć grożące młodym ludziom niebezpieczeństwo, uczuli na sygnały zagrożeń. Dzięki niej będzie można przedsięwziąć odpowiednie kroki, zanim będzie za późno.
2. **Miała odwagę dzielić się swoją wiedzą o zachowaniach ryzykownych** z innymi. Pozwalała dzieciom i młodzieży poznać jej stanowisko wobec zachowań ryzykownych. Należy pamiętać, że autorytet profilaktyka w kwestii używania substancji psy-

choaktywnych czy innych ryzykownych zachowań to nie tylko wiedza i zaangażowanie, ale również jego osobisty stosunek do tych zachowań. Warto, aby młodzi ludzie mieli poczucie, że profilaktyk nie tylko odważnie głosi swoje poglądy, ma mądre, rzeczowe i co ważniejsze aktualne informacje, ale także unika sensacji i straszenia; jest otwarty na słuchanie ich stanowiska i poglądów.

3. **W pierwszej kolejności poznawała poglądy swoich rozmówców, a dopiero potem przedstawiała swoje.** Rozmowy na temat używania narkotyków, alkoholu czy nadmiernego zaangażowania w internetową rzeczywistość nie należą do łatwych. Dzieci i młodzież często boją się naszych zakazów, moralizatorstwa, straszenia, konsekwencji czy nadmiernej kontroli. Są przekonani, że nie warto mówić prawdy, że i tak nikt ich nie zrozumie i raczej ukarze, niż pomoże wybrnąć z kłopotliwej sytuacji.
4. **Była gotowa do rozmów na każdy temat, który chcą poruszyć rozmówcy.** Otwarte rozmowy z dziećmi i młodzieżą w atmosferze życzliwości, zrozumienia i wyraźnie okazywanego zainteresowania sprzyjają budowaniu relacji, umacniają więzi i tym samym umożliwiają budowanie wzajemnego zaufania i dobrze pojętego partnerstwa. Tak naprawdę bardziej profilaktyczne są rozmowy „o życiu” niż np. o narkotykach, alkoholu czy grach. Z reguły młodzi ludzie sporo wiedzą o zachowaniach ryzykownych, mniej natomiast o życiu. Dobra, prawdziwa więź z uczniem i serdeczny stosunek do niego gwarantują otwartą wymianę poglądów, gotowość do ujawniania swoich problemów i przyjęcia pomocy.
5. **Była świadoma praw i prawidłowości rządzących rozwojem dzieci w okresie dorastania,** co pozwoli dostrzec i lepiej rozumieć krytyczne momenty w życiu dorastających, rozpoznać zmieniające się stany, zainteresowania, sympatie i antypatie. Łatwiej będzie znosić humory, zmienne nastroje, krytykanctwo, drażliwość i bunt. Mimo że nastolatki nie przepadają za dorosłymi, to jednak bardzo ich potrzebują. Potrzebują dorosłego przyjaciela, przewodnika, mistrza.
6. **Była uważnym obserwatorem.** Najważniejsze, aby dostrzegała wszystkie te zachowania, które w jakikolwiek sposób odbiegają od dotychczasowych zachowań (ktoś jest smutniejszy, niż był,

ktoś zasadniczo zmienia wygląd, ktoś zaniedbuje dotychczasowe obowiązki, stroni od kolegów, sam spędza czas na przerwach, zmienia towarzystwo, przestaje aktywnie uczestniczyć w lekcjach czy zajęciach pozalekcyjnych, gorzej fizycznie wygląda itp.). Ważne, aby zauważała, że coś, nawet niewielkiego, zmienia się w zachowaniu młodego człowieka.

7. **Uważnie słuchała** i potrafiła dać odczuć, że to, co dziecko mówi, jest dla niej ważne, że próbuje zrozumieć, co do niej mówi. Umieć słuchać, nie jest wcale tak łatwą rzeczą, jak się wydaje. Zwłaszcza słuchać dorastającego, który wszystko wie, ma na wszystko odpowiedź i sam nie chce lub nie umie słuchać innych. Starła się poznać jego uczucia i poglądy bez ich oceniania.
8. **Była cierpliwa i nie rezygnowała z kontaktu z młodym dorastającym, zwłaszcza wtedy, gdy mówi on, że wszystko jest dobrze i że nie potrzebuje żadnego wsparcia lub pomocy.** W okresie dorastania młodzi ludzie wolą przebywać ze swoimi rówieśnikami i im się zwierzać, niż być blisko dorosłych i z nimi dzielić się swoimi problemami. Warto to rozumieć i nie nalegać, aby wszystko mówiły.
9. **Jasno i uczciwie stawiała wymagania i była konsekwentna** w ich egzekwowaniu. Ważne, aby była gotowa do szczerzej wymiany myśli, uczuć i oczekiwań.
10. **Była przykładem, wzorem, autorytetem.** Jeżeli chcemy, aby dzieci wyrobiły sobie właściwy stosunek do używania substancji psychoaktywnych, wczesnej inicjacji seksualnej czy podejmowania innych zachowań ryzykownych, musimy zadbać o to, aby głoszone przez nas poglądy na powyższe tematy nie były jedynie pustymi słowami. Ważniejsze jest bowiem to, co robimy, niż to, co mówimy. Powyższe właściwości dotyczą, co łatwo zauważyć, przede wszystkim cech osobistych osób zajmujących się profilaktyką, co uważamy za najbardziej istotne, gdyż pozwalają one budować prawdziwe, bliskie więzi z dziećmi i młodzieżą i są warunkiem powodzenia w profilaktyce, czyli skutecznie zapobiegają różnym zagrożeniom społecznym. W opracowywanym przez nas projekcie szkolenia przygotowującego realizatorów programów profilaktycznych, uwzględniliśmy jednak także konieczność wyposażenia realizatorów w wiedzę

teoretyczną na temat koncepcji i strategii profilaktycznych, w kompetencje interpersonalne, umiejętności prowadzenia aktywnych spotkań z młodymi ludźmi i to w kontakcie indywidualnym i grupowym oraz wiele innych treści, które, jako osoby przez wiele lat zaangażowane w pracę profilaktyczną, uznaliśmy za istotne dla poprawy jakości oddziaływań profilaktycznych.

Początki

Pierwszy program szkolenia profilaktyków powstał na początku lat 90. Nazwaliśmy go Szkołą Animatorów Profilaktyki (SAP). Nazwa pozostała do dziś, choć przez prawie 30 lat system kształcenia specjalistów w zakresie profilaktyki i jego merytoryczny zakres zmieniały się. Doświadczenie uczyło nas, że aby dotrzeć do młodych ludzi, nie wystarczy ich edukować, znać się na uzależnieniach, czy przekonywać o negatywnych konsekwencjach uzależnień lub innych zachowań ryzykownych. Zbierając przez lata opinie od młodych ludzi, upewnialiśmy się, że potrzebują oni rozmów, a nie przemów, nie biernej edukacji, a żywych, autentycznych dyskusji, atrakcyjnych form spotkaniowych, nieszablonowych pomysłów, że chcą rozmawiać nie tylko o zagrożeniach, ale przede wszystkim o sobie, swoich problemach i dylematach. Chcą być partnerami, tworzyć wspólnie programy, ulotki, informacje, chcą być liderami w swoim środowisku rówieśniczym. Te nowe wtedy wyzwania sprawiły, że do takiej „nowoczesnej” czy nowatorskiej profilaktyki potrzeba było ludzi otwartych, odważnych, kreatywnych i zaangażowanych. Wszystkie te doświadczenia posłużyły do stworzenia systemu przygotowującego osoby do pracy profilaktycznej.

Szkoła Animatorów Profilaktyki

Głównym celem SAP jest kompleksowe przygotowanie osób do realizacji działań profilaktycznych. Program ten jest autorską propozycją Jolanty Łazugi-Koczurowskiej i jej zespołu szkoleniowego. Na początku był on wdrażany przez Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko” i Stowarzyszenie MONAR. Program opiera się na założeniu, że najskuteczniejszą formą oddziaływań profilaktycznych są działania oparte na wartościach, a efekt oddziaływań w znacznym stopniu zależy od osób,

które te działania realizują. Program zakłada, że skuteczna, nowoczesna profilaktyka:

- bazuje na wiedzy, jaką na temat uzależnień posiada młodzież, a nie na wiedzy, którą na ten temat posiadają prowadzący,
- to rozmowy o wartościach, a nie o narkotykach,
- promuje tylko nieinwazyjne, nieszablonowe i aktywne metody pracy profilaktycznej,
- stawia na dyskusje, konfrontacje i spory,
- promuje odpowiedzialność za własne życie i opanowywanie sztuki dokonywania wyborów,
- proponuje alternatywne sposoby realizacji ważnych rozwojowych potrzeb młodzieży,
- dba o standardy pracy profilaktycznej i opiera się na współczesnej, dostępnej wiedzy teoretycznej i praktycznej,
- zależy w znacznej mierze od emocjonalnych więzi pomiędzy dzieckiem i profilaktykiem.

Program jest adresowany przede wszystkim do osób młodych, zainteresowanych pracą profilaktyczną w obszarze uzależnień i innych zagrożeń społecznych oraz akceptujących powyższe założenia profilaktyki uzależnień. Warto zadbać, aby uczestnikami szkolenia byli młodzi nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy szkolni czy psycholodzy.

Program obejmuje 144 godziny wykładowo-warsztatowe, realizowane w systemie weekendowym (piątek–niedziela), podczas 6 spotkań (sesje weekendowe powinny odbywać się co dwa tygodnie lub raz w miesiącu), oraz 24 godziny superwizji (pierwsza sesja 8-godzinna po upływie miesiąca od zakończenia programu szkoleniowego, następna po 3 miesiącach od zakończenia programu i trzecia sesja po 6 miesiącach pracy od zakończenia programu szkoleniowego).

Program szkolenia obejmuje następujące obszary zagadnień:

1. **Kompetencje osobiste** – uczestnik szkolenia koncentruje się na sobie samym jako „narzędziu profilaktyki” (umiejętność autoprezentacji, świadomość samego siebie, rozpoznawanie swoich możliwości i ograniczeń, stereotypów, uprzedzeń i schematów poznawczo-behawioralnych oraz osobistej motywacji do pracy z dziećmi i młodzieżą). Obszar ten obejmuje 12 godzin warsztatowych i jest realizowany w formie audytu personalnego.
2. **Kompetencje interpersonalne** – to 12-godzinny trening, którego celem jest identyfikacja i doskona-

- lenie umiejętności interpersonalnych niezbędnych w kontakcie z dziećmi i młodzieżą, takich jak: autentyczność, życzliwość, otwartość, wyrażanie emocji, komunikacja niewerbalna, komunikacja werbalna, słuchanie ze zrozumieniem, udzielanie wsparcia, poczucie humoru, okazywanie troski i ciepła, cierpliwość i aktywność.
3. **Kim jest „małolat”.** Okres adolescencji – charakterystyka psychologiczna, prawa rozwoju. Diagnoza w profilaktyce – identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących. Trudne tematy, trudne sprawy – narkotyki, alkohol, przemoc. Subkultury młodzieżowe. Moda, muzyka i zwyczaje młodzieżowe – tematyka realizowana w formie wykładowo-warsztatowej, obejmująca 12 godzin zajęć.
  4. **Niezbędna wiedza o profilaktyce** – 12-godzinna sesja wykładowo-warsztatowa jest poświęcona dostarczeniu nowoczesnej wiedzy o profilaktyce, jej podstawach teoretycznych, tworzeniu programów profilaktycznych i sposobach ewaluacji tych programów. Zakres tematyczny tej sesji obejmuje takie zagadnienia, jak: poziomy profilaktyki, strategii profilaktyczne wiodące i uzupełniające.
  5. **Organizacja pracy profilaktycznej** – 12-godzinna sesja wykładowo-warsztatowa, która obejmuje zagadnienia związane z tworzeniem programu profilaktycznego i konkretnych kroków, które trzeba wykonać, a mianowicie: umiejętność sporządzenia diagnozy sytuacji profilaktycznej w szkole lub w innym środowisku dziecka oraz poznanie narzędzi służących do sporządzenia tej diagnozy. Zajęcia koncentrują się także na umiejętności doboru grup, które chcemy objąć oddziaływaniem profilaktycznym oraz określeniu misji, standardów i celów, które chcemy osiągnąć oraz odpowiednich zadań i sposobów realizacji.
  6. **Indywidualna praca z dzieckiem lub nastolatkiem w szkole i poza szkołą** – 24-godzinny warsztat doskonalący umiejętności nawiązywania i podtrzymywania kontaktu, zbierania danych, stawiania wstępnej diagnozy, reagowania w sytuacjach konfliktowych, prowadzenia negocjacji, kształtowania motywacji do zmiany, budowania relacji pomagania, pracy z oporem, wspierania oraz udzielania tzw. pierwszej pomocy psychologicznej, dokonywania wczesnej interwencji i interwencji w sytuacjach kryzysowych.
  7. **Praca z grupą** – animacja pracy grupowej, nowoczesne, aktywne metody w prowadzeniu spotkań, moderacja wizualna organizacji forów młodzieżowych itp., podstawy pracy grupowej, interwencje korekcyjne w grupie, specyfika grup rówieśniczych, role grupowe, procedury podejmowania decyzji, zadania grupowe i procedury rozwiązywania zadań grupowych, wspieranie i pomoc grupy, atmosfera grupowa, normy i zasady, uczucia w grupie itp. – 24-godzinny warsztat.
  8. **Rodzaje i formy prowadzonych zajęć profilaktycznych** – 12-godzinny warsztat obejmujący elementy pedagogiki zabawy, formy parateatru, przygotowujący do tworzenia scenariuszy zajęć twórczych, alternatywnych, takich jak: prowadzenie zajęć sportowych i rekreacyjnych, zajęć muzycznych itp. oraz scenariuszy zajęć integracyjnych, eventów środowiskowych czy happeningów ulicznych.
  9. **Etyka w pracy profilaktycznej** – 12-godzinny warsztat, którego celem jest zapoznanie się z Kodeksem Etycznym Animatora Profilaktyki, omówienie osobistych trudności i dylematów związanych z jego przestrzeganiem oraz nabycie podstawowych umiejętności rozwiązywania trudnych z punktu widzenia etyki sytuacji w pracy profilaktycznej. Ze względu na ważność kwestii etycznych w pracy profilaktycznej uczestnicy otrzymują Kodeks Etyczny, który brzmi następująco:
W działalności profilaktycznej Animator Profilaktyki:
    1. Odwołuje się do wartości stanowiących o godności człowieka, jego podmiotowości i autonomii.
    2. Wykazuje się wiedzą na temat środków psychoaktywnych, form i systemów pomocowych. Posiadaną wiedzę systematycznie poszerza w oparciu o doniesienia i badania naukowe.
    3. Posiada wiedzę z zakresu psychologii rozwojowej.
    4. Permanentnie poszerza wiedzę na temat stylu życia, zachowań społecznych i kulturowych odbiorców oddziaływań profilaktycznych.

5. Systematycznie poszerza wiedzę z zakresu metodologii i technik oddziaływań profilaktycznych.
  6. Uczestniczy cyklicznie i aktywnie w sesjach superwizyjnych.
  7. Realizuje oddziaływania profilaktyczne w oparciu o techniki i metody aktywizujące.
  8. Nie dopuszcza do uczestnictwa w oddziaływaniach profilaktycznych pacjentów i podopiecznych placówek zajmujących się leczeniem i terapią osób uzależnionych.
  9. W oddziaływaniach profilaktycznych dba o pełne współuczestnictwo odbiorców, poszanowanie zasad tolerancji, nie dopuszcza do żadnych form agresji.
  10. Zwraca szczególną uwagę na kształtowanie świadomych, jednoznacznie krytycznych postaw wobec zjawiska nietolerancji, agresji, przestępczości.
  11. W oddziaływaniach profilaktycznych promuje zasadę odpowiedzialności odbiorców za własne wybory, ma świadomość uwarunkowań prawnych i społecznych podejmowanych działań.
  12. Nie dyskryminuje nikogo ze względu na płeć, rasę, religię, kulturę, tożsamość lub orientację seksualną.
  13. Dbą o to, by podczas zajęć odbiorcom towarzyszyło poczucie bezpieczeństwa i komfortu psychicznego.
  14. Podczas prowadzenia zajęć nie używa slangu młodzieżowego czy wulgaryzmów. Dbą o jakość języka, używając poprawnego słownictwa.
  15. Nie narzuca ani w żaden sposób nie lansuje swoich własnych poglądów, opinii i przekonań związanych z tematami poruszonymi przez odbiorców programów profilaktycznych.
  16. Umożliwia uczestnikom programu wybór tematu prowadzonych zajęć.
  17. Podczas zajęć oraz w pobliżu miejsca ich prowadzenia nie używa nikotyny (ani innych substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu).
- Po zakończeniu zajęć wykładowo-warsztatowych uczestnicy programu szkoleniowego otrzymują zestaw materiałów, który zawiera między innymi: opracowane podczas szkoleń scenariusze zajęć profilaktycznych z zakresu aktywności twórczej, materiały pomocnicze do animacji pracy grupowej, a przede wszystkim

opracowane wskazówki i instrukcje do organizacji wszelkich zajęć profilaktycznych w środowisku szkolnym i pozaszkolnym dzieci i młodzieży. Wskazówki te dotyczą między innymi instrukcji umawiania spotkań profilaktycznych, wydarzeń i akcji, regulaminów, zasad i trybu realizacji działań profilaktycznych, sposobów przygotowywania się i organizacji spotkań czy wydarzeń profilaktycznych, wskazówek i propozycji, jak zaczynać wszelkie profilaktyczne spotkania oraz pomysły na realizację określonych tematów i zagadnień. Uczestnicy otrzymują też informator o możliwościach uzyskania profesjonalnej pomocy w placówkach znajdujących się w ich najbliższym otoczeniu.

W programie szkoleniowym SAP uczestników obowiązuje superwizja własnej pracy profilaktycznej. Oznacza to, że absolwent jest zobowiązany przepracować bezpośrednio po zakończeniu szkolenia 25 godzin miesięcznie jako profilaktyk na dowolnych zasadach (jako pracownik, wolontariusz, stażysta itp.). Praca ta musi być udokumentowana i poddawana superwizji według harmonogramu zawartego w programie szkolenia. Po 6 miesiącach pracy profilaktycznej pod superwizją i pozytywnych rekomendacjach superwizorów, absolwenci Szkoły Animatorów Profilaktyki otrzymują certyfikat Animatora Profilaktyki, upoważniający do prowadzenia pracy profilaktycznej w różnych formach i różnych obszarach. Certyfikaty są wydawane na okres 3 lat i po ich upływie podlegają weryfikacji. Zespół szkoleniowy dokonuje tej weryfikacji na podstawie ilości i jakości udokumentowanych działań profilaktycznych, uzyskanych rekomendacji, ocen i opinii, udziału w dodatkowych szkoleniach, konferencjach, sympojach bądź seminariach poświęconych profilaktyce w okresie trzech ostatnich lat. Kolejny certyfikat wydawany jest na okres 5 lat.

Ponieważ uważamy, o czym pisałam na wstępie, że skuteczność oddziaływań profilaktycznych w znacznym stopniu zależy od ludzi, którzy realizują te działania, możemy z pełną odpowiedzialnością stwierdzić, że ciesząc się od wielu lat niesłabnącym powodzeniem program Szkoła Animatorów Profilaktyki ma swój wkład w doskonalenie osobistych i zawodowych kompetencji oraz profesjonalnych umiejętności osób zajmujących się profilaktyką, a nam daje nadzieję, że absolwenci SAP czynią aktywność profilaktyczną coraz bardziej skuteczną.